

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

**РІШЕННЯ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

у справі за конституційним зверненням товариства з обмеженою
відповідальністю «Амальгама Люкс»
щодо офіційного тлумачення положення частини четвертої статті 21
Закону України «Про прокуратуру»

м. Київ
12 жовтня 2011 року
№ 11-рп/2011

Справа № 1-20/2011

Конституційний Суд України у складі суддів:

Головіна Анатолія Сергійовича — головуючого,
Бринцева Василя Дмитровича,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Винокурова Сергія Маркіяновича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Кампа Володимира Михайловича,
Колоса Михайла Івановича,
Лилака Дмитра Дмитровича,
Маркуш Марії Андріївни,
Сергейчука Олега Анатолійовича,
Стрижака Андрія Андрійовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шишкіна Віктора Івановича — доповідача,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційним зверненням товариства з обмеженою відповідальністю «Амальгама Люкс» щодо офіційного тлумачення положення частини четвертої статті 21 Закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789–XII (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., № 53, ст. 793) з наступними змінами.

Приводом для розгляду справи відповідно до статей 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» стало конституційне звернення товариства з обмеженою відповідальністю «Амальгама Люкс».

Підставою для розгляду справи згідно зі статтею 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» є наявність неоднозначного застосування положення частини четвертої статті 21 Закону України «Про прокуратуру».

Заслухавши суддю-доповідача Шишкіна В. І. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

У С Т А Н О В И В:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «Амальгама Люкс» звернулося до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення положення частини четвертої статті 21 Закону України «Про прокуратуру» (далі — Закон) щодо наявності у прокурора права на звернення до суду про визнання незаконними як акта органу, що його видав, так і рішень чи дій посадової особи, якщо протест було відхилено або мало місце ухилення від його розгляду. На підтвердження неоднозначного застосування вказаного положення суб'єкт права на конституційне звернення посилається на відповідні судові рішення.

На думку автора клопотання, суди України, розглядаючи позови прокурора до суду в разі відхилення протесту на незаконні рішення чи дії посадових осіб або ухилення від його розгляду, неоднозначно розуміють і застосовують назване положення: визнають право прокурора звертатися до суду в одних випадках за наслідками відхилення його протесту на акт органу, рішення чи дії посадової особи, в інших — лише за наслідками відхилення протесту на акт, відмовляючи у прийнятті до розгляду протесту на рішення, дії посадової особи.

2. Свої позиції щодо предмета конституційного звернення висловили науковці Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії прокуратури України, Національного університету «Одеська юридична академія», Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», фахівці Центру політико-правових реформ України.

3. Конституційний Суд України, вирішуючи питання, порушені в конституційному зверненні, виходить з такого.

Україну проголошено правовою державою, у якій закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (стаття 1, частини перша, друга статті 8 Основного Закону України).

Законодавча функція держави вимагає забезпечення виконання прийнятих законів. В Україні контроль і нагляд за додержанням законів здійснюють відповідні державні органи. Функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів згідно з пунктом 9 розділу XV «Перехідні положення» Конституції України виконує прокуратура України до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів. Оскільки відповідно до припису частини другої статті 19 Основного Закону України органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, то прокуратура України згідно зі статтею 123 Конституції України виконує вказану функцію через визначені в Законі правові механізми (способи, засоби).

Здійснюючи нагляд за додержанням і застосуванням законів, прокурор має право опротестовувати акти органів, рішення і дії посадових осіб (пункти 1, 2 частини другої статті 20, частина перша статті 21 Закону), а також звертатися до

суду з заявами про захист прав і законних інтересів громадян, держави, підприємств та інших юридичних осіб (пункт 6 частини другої статті 20, частина четверта статті 21 Закону). Одним із засобів реагування на порушення законів органом чи посадовою особою є звернення прокурора до суду, які конкретизуються в окремих видах судочинства. Отже, в Законі передбачено гарантію забезпечення реалізації протесту прокурора, незалежно від того, принесено його органу чи посадовій особі, шляхом звернення до суду у випадках, коли протест прокурора на незаконні рішення, дії чи бездіяльність було відхилено або взагалі залишено без реагування суб'єктом, якому його принесено.

Вказаний висновок узгоджується з Рішенням Конституційного Суду України від 9 липня 2002 року № 15-рп/2002, у якому зазначено, що зі змісту частини другої статті 124 Конституції України щодо поширення юрисдикції судів на всі правовідносини, які виникають у державі, випливає, що кожен із суб'єктів правовідносин у разі виникнення спору може звернутися до суду за його вирішенням і таке право не може бути обмежене законом, іншими нормативно-правовими актами (абзаци третій, восьмий пункту 3 мотивувальної частини, перше речення пункту 1 резолютивної частини).

Конституційне право на звернення до суду за захистом інтересів громадянина або держави прокурор може реалізувати як одразу після постановлення органом акта (рішення), прийняття посадовою особою рішення, вчинення нею дій або допущення бездіяльності, які прокурор оспорує, так і після використання такого засобу прокурорського реагування, як протест. Таке твердження відповідає правовій позиції Конституційного Суду України, викладеній у Рішенні від 16 квітня 2009 року № 7-рп/2009 (абзаци другий, третій пункту 5 мотивувальної частини).

Виходячи із зазначених правових позицій, Конституційний Суд України розглядає і положення частини четвертої статті 21 Закону в тому розумінні, що воно не обмежує право прокурора на звернення до суду стосовно будь-якого суб'єкта, чиї акти (рішення), дії чи бездіяльність він оспорує.

З огляду на викладене Конституційний Суд України вважає, що положення частини четвертої статті 21 Закону в системному зв'язку з положеннями частини другої статті 124 Конституції України, пунктів 1, 2, 6 частини другої статті 20, частини першої статті 21 Закону передбачає право прокурора у разі відхилення протесту або ухилення від його розгляду звернутися до суду про визнання незаконними як акта відповідного органу, так і рішень, дій чи бездіяльності посадової особи.

На підставі наведеного та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 51, 63, 65, 67, 69, частиною першою статті 95 Закону України «Про Конституційний Суд України», Конституційний Суд України

в и р і ш и в:

1. В аспекті конституційного звернення положення частини четвертої статті 21 Закону України «Про прокуратуру» від 5 листопада 1991 року № 1789–XII з на-

ступними змінами «у разі відхилення його протесту або ухилення від розгляду прокурор може звернутися з заявою до суду про визнання акта незаконним» необхідно розуміти як таке, що передбачає право прокурора у разі відхилення його протесту або ухилення від розгляду звернутися до суду про визнання незаконними як акта відповідного органу, так і рішень, дій чи бездіяльності посадової особи.

2. Рішення Конституційного Суду України є обов'язковим до виконання на території України, остаточним і не може бути оскаржене.

Рішення Конституційного Суду України підлягає опублікуванню у «Віснику Конституційного Суду України» та в інших офіційних виданнях України.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

● *Summary to the Decision of the Constitutional Court of Ukraine No. 11-rp/2011 dated October 12, 2011 upon the constitutional appeal of the «Amalgame Luxe Ltd.» concerning official interpretation of the provision of Article 21.4 of the Law of Ukraine «On Prosecutor's Office»*

The «Amalgame Luxe Ltd.» applied to the Constitutional Court of Ukraine with the constitutional appeal to provide an official interpretation of the provision of Article 21.4 of the Law of Ukraine «On Prosecutor's Office» (hereinafter referred to as «the Law») concerning the prosecutor's right to appeal to the court with the claim to recognise as illegal the act of the state body that issued it, as well as the decision or acts of officials if the prosecutor's protest has been denied or its consideration has been avoided. In support of inconsistent application of the above-mentioned provision the subject of right to constitutional appeal refers to the relevant court decisions.

Ukraine is proclaimed as the law-based state in which laws and other normative legal acts are adopted on the basis of the Constitution of Ukraine and shall conform to it (Articles 1, 8.1, 8.2 of the Fundamental Law of Ukraine).

The state legislative function requires the enforcement of the adopted laws. In Ukraine control and supervision over the observance of laws is exercised by the relevant state bodies. The function of supervision over the observance and application of laws according to item 9 of Chapter XV «Transitional Provisions» of the Constitution of Ukraine is exercised by the prosecutor's office before taking effect by the laws regulating the activity of the state bodies in regard to the control over the observance of laws. Since, in accordance with Article 19.2 of the Fundamental Law of Ukraine bodies of state power and their officials are obliged to act only on the grounds, within the limits of authority, and in the manner envisaged by the Constitution and the laws of Ukraine, the prosecutor's office of Ukraine pursuant to Article 123 of the Constitution of Ukraine executes the above-mentioned function through the legal mechanisms determined by the Law (means, measures etc.).

In exercising supervision over the observance and application of laws the prosecutor has the right to appeal acts of state bodies, decisions and acts of the officials (Articles 20.2.1, 20.2.2, 21.1 of the Law), and the right to appeal to court with petitions on the protection of rights and legal interests of citizens, state, enterprisers and other legal entities (Articles 20.2.6, 21.4 of the Law). Among the means to react to the violations of laws by bodies or officials is a prosecutor's appeal to court which are detailed in specific types of adjudication. Thus, the Law envisages the guarantees to ensure implementation of the prosecutor's protest irrespectively of the fact whether it was delivered to the state body or the official by applying to the court in cases when the prosecutor's protest against illegal decisions, acts or omissions was denied or shelved by the subject to whom it was delivered.

The prosecutor may implement his or her constitutional right to appeal to court in order to protect interests of citizens or the State either immediately after the act or the decision is adopted by the state body, the decision is adopted by the official, acts or omission that are claimed by the prosecutor are committed by an official or after the prosecutor applies such means of reaction as the prosecutor's protest.

Thus, the Constitutional Court of Ukraine held that in terms of the constitutional appeal the provision of Article 21.4 of the Law of Ukraine No. 1789-XII «On Prosecutor's Office» dated November 5, 1991 with subsequent amendments reading that «in case of dismissal of the protest or deviation from its consideration, the prosecutor may apply to court with a claim to recognise the act illegal» should be understood as such that envisages the right of the prosecutor in case avoidance to consider the prosecutor's protest or deviation from its consideration to apply to court to recognise as illegal both acts of the relevant body, as well as the decisions, acts or omissions of an official.